

Včasná tehotenská strata (samovolný potrat)

Príznaky a príčina

Včasná tehotenská strata je neúspešné tehotenstvo do 12. týždňa tehotnosti, ktorá sa vyskytuje v 15 – 20 % rozpoznaných gravidít, t.j. zhruba každé piate tehotenstvo končí neúspešne. Hlavné príznaky sú krvácanie, výtok z pošvy s prímесou krvi a bolesti v podbrušku. Medzi najčastejšie príčiny neúspešnej tehotnosti patria genetické chyby, ktoré sú neovplyvniteľné. Niektoré genetické chyby plodu sú nezlučiteľné so životom, preto veľmi často tehotnosť samovoľne skončí. To znamená, že takáto tehotnosť sa **nedá liečiť** - napr. „keby mi lekár predpísal nejaké lieky, možno by to dobre dopadlo alebo keby som prišla skôr“ a podobne. Obviňovať seba alebo okolie v týchto prípadoch nemá opodstatnenie, keďže presný dôvod príčiny konca tehotnosti sa nezistí.

Na neúspešnej tehotnosti sa však môžu podieľať aj rizikové faktory ako poruchy zrážania krvi, cukrovka, ochorenia štítnej žľazy, vek, fajčenie a celkový životný štýl.

Priebeh

Priebeh neúspešného tehotenstva môže byť spojený s bolesťami a krvácaním (aj veľmi silným), ale rovnako môže byť bez ťažkostí. Bolesti a krvácanie sú spojené s práve prebiehajúcim potratom, kedy dochádza k vypudeniu plodového vajca z maternice a to buď kompletne (nezostane v maternici žiadna časť plodového vajca) alebo nekompletne (v maternici ostávajú prítomné zbytky po potrate). Bez ťažkostí väčšinou prebieha tzv. zamĺknutý potrat (missed abortion). Je to situácia, kedy plod v maternici odumrel, ale maternica ho ešte nevypudila (preto nie sú prítomné bolesti a krvácanie). Pravdepodobne táto situácia predchádza vyššie popísanú – teda plod najskôr odumrie, ženské telo rozpozná, že už sa nevyvíja a následne je z maternice vypudený. Pri zamĺknutom potrate môže byť však toto obdobie bez vypudenia u každej ženy rôzne dlhé.

Možnosti riešenia

Riešiť samovolný potrat môžeme na Slovensku dvomi spôsobmi, vyčkávaním alebo chirurgicky (tzv. čistenie, kyretáž, vyprázdnenie - evakuácia dutiny maternice). Každý postup má svoje výhody a nevýhody.

Výhoda vyčkávacieho postupu je, že sa žena môže vyhnúť pobytu v nemocnici a chirurgickému zákroku. Musí ale chodiť na kontroly 1 - 2x za 14 dní do vyriešenia stavu. Princípom je vyčkávanie, kedy dôjde k samovoľnému vyprázdneniu maternice (väčšinou do 3 týždňov), ktoré je spojené väčšinou s doma zvládnuteľným krvácaním a bolesťami. Nevýhodou je, že postup nemusí byť vždy úspešný (aj po dlhej dobe nedôjde k vyprázdneniu maternice) alebo môže byť vyprázdňovanie sprevádzané silným krvácaním a bolesťami s nutnosťou vykonania chirurgického zákroku (tzv. čistenia). Riziko infekcie pri tomto postupe je veľmi nízke. Vyčkávací postup je v 90 % prípadov úspešný pri nekompletnom potrate. Pri zamĺknutom potrate je úspešný v polovici prípadov. Vyčkávací postup, pri ktorom je žena kontrolovaná zdravotníkymi pracovníkmi nie je pre ženu nebezpečný. Riziká spojené s týmto postupom sú minimálne.

Chirurgický prístup vyžaduje pobyt v nemocnici, podanie anestetika a odstránenie plodu (alebo jeho zvyškov) z maternice nástrojmi. Situácia je väčšinou vyriešená z časového hľadiska rýchlejšie ako pri vyčkávajúcom postupe. Komplikácie sú takisto zriedkavé. Je však nutné si uvedomiť, že každý chirurgický výkon má svoje riziká, ktoré sa nedajú nikdy úplne odstrániť ani predpovedať. Najčastejšie môže dôjsť k neúplnému vyprázdneniu maternice (tzv. reziduá – zvyšky po výkone) a potom je nutné jeho opakovanie. Môže však dôjsť i k poraneniu maternice, zavedeniu infekcie, k alergickej reakcii, ku komplikáciám spojeným s anestéziou a podobne.

Vyčkávací postup nenahrádza chirurgický výkon, ale predstavuje možnú alternatívu pre niektoré pacientky, ktoré s ním súhlasia. Každá žena by však o tejto možnosti riešenia mala byť informovaná. S jeho použitím musí súhlasiť a v prípade komplikácii ako sú silné krvácanie, bolesti, horúčka a podobne sa hneď dostaviť na príjmovú ambulanciu Gynekologicko-pôrodníckej kliniky FN Trenčín. V niektorých prípadoch vypudené zvyšky plodového vajíčka pacientka môže rozoznať a potom ich priniesť na histologické vyšetrenie. V prípade, keď nie je materiál odoslaný na histologické vyšetrenie, je nutné sledovať hladinu tehotenského hormónu (HCG) do negatívnej hodnoty (môže to trvať až 6 týždňov po potrate) na vylúčenie vzácneho ochorenia (mola hydatidosa).

Následky a ďalšie tehotenstvo

Každé želané neúspešné tehotenstvo je v živote ženy a jej partnera nepríjemnou udalosťou. Častejšie ako následky fyzické (napr. bolesti v podbrušku, nepravidelné krvácanie, zrasty v maternici, infekcia) sú následky psychické, a to depresia a úzkosť. Vo väčšine prípadov tieto odznejú do troch mesiacov od potratu. V prípade pretrvávania ťažkostí aj po šiestich mesiacoch je vhodná kontrola psychológom, resp. psychiatrom. Podľa štúdií sa lepšie vyrovnávajú s touto situáciou po psychickej stránke tie ženy, ktoré mali možnosť rozhodnúť sa, akým postupom (vyčkávacím alebo chirurgickým) sa neúspešné tehotenstvo bude riešiť oproti tým, ktorým lekár striktne naordinoval určitý postup. Následné tehotenstvo vo väčšine prípadov prebehne bez komplikácií a doporučuje sa plánovať ho po prvej menštruácii od potratu, resp. vtedy ak žena (partnerský pár) je pripravená po psychickej stránke na ďalšiu graviditu. Po troch neúspešných tehotenstvách za sebou sú indikované niektoré vyšetrenie ako napr. genetické vyšetrenie, vyšetrenie na poruchy zrážania krvi, ochorenie štítnej žľazy a iné hormonálne ochorenia a poruchy.

S úctou kolektív Gynekologicko-pôrodníckej kliniky FN Trenčín.